Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 22 lutego 2022 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Wspólna polityka w dziedzinie azylu – Wspólne procedury udzielania i cofania ochrony międzynarodowej – Dyrektywa 2013/32/UE – Artykuł 33 ust. 2 lit. a) – Niedopuszczalność wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym państwie członkowskim przez obywatela państwa trzeciego, który uzyskał status uchodźcy w innym państwie członkowskim, podczas gdy małoletnie dziecko tego obywatela, objęte ochroną uzupełniającą, przebywa w pierwszym państwie członkowskim – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – Artykuł 7 – Prawo do poszanowania życia rodzinnego – Artykuł 24 – Najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka – Brak naruszenia art. 7 i 24 karty praw podstawowych z powodu niedopuszczalności wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej – Dyrektywa 2011/95/UE – Artykuł 23 ust. 2 – Spoczywający na państwach członkowskich obowiązek zapewnienia utrzymania jedności rodziny beneficjentów ochrony międzynarodowej

W sprawie C-483/20

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Conseil d'État (radę stanu, Belgia) postanowieniem z dnia 30 czerwca 2020 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 29 września 2020 r., w postępowaniu:

XXXX

przeciwko

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, A. Arabadjiev, A. Prechal, K. Jürimäe, C. Lycourgos, S. Rodin, I. Jarukaitis i J. Passer (sprawozdawca), prezesi izb, J.-C. Bonichot, M. Safjan, F. Biltgen, P.G. Xuereb, N. Piçarra, L.S. Rossi i A. Kumin, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Pikamäe,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

* Język postępowania: francuski.

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu rządu belgijskiego – M. Jacobs, M. Van Regemorter i C. Pochet, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu włoskiego – G. Palmieri, w charakterze pełnomocnika, którą wspierała W. Ferrante, avvocato dello Stato,

– w imieniu Komisji Europejskiej – A. Azéma i L. Grønfeldt, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 30 września 2021 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 18 i 24 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”), art. 2, 20, 23 i 31 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (Dz.U. 2011, L 337, s. 9) oraz art. 25 ust. 6 i art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (Dz.U. 2013, L 180, s. 60).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między XXXX a Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (głównym urzędem ds. uchodźców i bezpaństwowców, Belgia, zwanym dalej „CGRA”) w przedmiocie odrzucenia złożonego w Belgii wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

3 Artykuł art. 1 lit. A pkt 2 Konwencji dotyczącej statusu uchodźców sporządzonej w Genewie dnia 28 lipca 1951 r. [*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 189, s. 150, nr 2545 (1954)], zmienionej protokołem dotyczącym statusu uchodźców, zawartym w Nowym Jorku w dniu 31 stycznia 1967 r. (zwanej dalej „konwencją genewską”), stanowi:

„W rozumieniu niniejszej konwencji [genewskiej] termin »uchodźca« stosuje się do osoby, która:

[…]

2. […] na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem, i nie może lub nie chce

z powodu tych obaw korzystać z ochrony tego państwa albo która nie ma żadnego obywatelstwa i znajdując się, na skutek podobnych zdarzeń, poza państwem swojego dawnego stałego zamieszkania, nie może lub nie chce z powodu tych obaw powrócić do tego państwa.

W przypadku osoby posiadającej więcej niż jedno obywatelstwo określenie »państwo jej obywatelstwa« oznacza każde z państw, którego obywatelstwo ona posiada; fakt nieskorzystania, bez istotnej przyczyny wynikłej z uzasadnionej obawy, przez taką osobę z ochrony jednego z państw, którego jest ona obywatelem, nie stanowi podstawy do odmowy ochrony przez państwo, z którego ona pochodzi".

Prawo Unii

Dyrektywa 2011/95

4 Zgodnie z motywami 8, 9, 12, 18 i 39 dyrektywy 2011/95:

„(8) W przyjętym w dniach 15–16 października 2008 r. Europejskim pakcie o imigracji i azylu Rada Europejska stwierdziła, że pomiędzy państwami członkowskimi istnieją znaczne różnice w zakresie udzielania ochrony i jej form, oraz wezwała do zakończenia procesu utworzenia wspólnego europejskiego systemu azylowego, przewidzianego w programie haskim, a co za tym idzie, zapewnienia wyższego poziomu ochrony.

(9) W programie sztokholmskim Rada Europejska powtórzyła swoje zaangażowanie w realizację celu, jakim jest utworzenie najpóźniej do 2012 r. wspólnej przestrzeni ochrony i solidarności, opartej na wspólnej procedurze azylowej i jednolitym statusie osób otrzymujących ochronę międzynarodową, zgodnie z art. 78 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

[…]

(12) Głównym celem niniejszej dyrektywy jest po pierwsze to, by państwa członkowskie stosowały wspólne kryteria identyfikacji osób rzeczywiście potrzebujących ochrony międzynarodowej, a po drugie, by osoby takie miały dostęp do minimalnego poziomu świadczeń we wszystkich państwach członkowskich.

[…]

(18) Wdrażając niniejszą dyrektywę, państwa członkowskie powinny w pierwszym rzędzie dążyć do najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka zgodnie z konwencją ONZ o prawach dziecka z 1989 r. Oceniając najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka, państwa członkowskie powinny w szczególności uwzględniać zasadę jedności rodziny, dobro i rozwój społeczny małoletniego, względy bezpieczeństwa oraz opinię małoletniego, stosownie do jego wieku i dojrzałości.

[…]

(39) Odpowiadając na zawarty w programie sztokholmskim apel, by ustanowić jednolity status uchodźców i osób kwalifikujących się do ochrony uzupełniającej, należy, z zastrzeżeniem koniecznych i obiektywnie uzasadnionych odstępstw, przyznać beneficjentom statusu ochrony uzupełniającej takie same prawa i świadczenia, z jakich korzystają uchodźcy zgodnie z niniejszą dyrektywą, oraz stosować do nich takie same kryteria kwalifikowalności".

5 Artykuł 2 tej dyrektywy, zatytułowany „Definicje", stanowi:

„Na użytek niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

[…]

j) »członkowie rodziny« oznaczają, o ile rodzina istniała już w kraju pochodzenia, niżej wymienionych członków rodziny beneficjenta ochrony międzynarodowej, którzy przebywają w tym samym państwie członkowskim w związku z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej:

– małżonek beneficjenta ochrony międzynarodowej lub będący stanu wolnego partner tego beneficjenta, z którym beneficjent pozostaje w stałym związku, jeżeli prawo lub praktyka danego państwa członkowskiego traktuje pary niepozostające w związku małżeńskim w sposób porównywalny do par pozostających w związku małżeńskim, zgodnie z jego prawem odnoszącym się do obywateli państw trzecich,

– małoletnie dzieci par, o których mowa w tiret pierwszym, lub beneficjenta ochrony międzynarodowej, pod warunkiem że nie pozostają w związku małżeńskim oraz bez względu na to, czy są dziećmi ślubnymi, nieślubnymi czy adoptowanymi zgodnie z przepisami prawa krajowego,

– ojciec, matka lub inny dorosły odpowiedzialny za beneficjenta ochrony międzynarodowej z mocy prawa danego państwa członkowskiego lub z mocy stosowanej w danym państwie członkowskim praktyki, jeżeli beneficjent jest małoletni i nie pozostaje w związku małżeńskim;

[…]".

6 Rozdział VII dyrektywy 2011/95, zatytułowany „Zakres ochrony międzynarodowej", obejmuje art. 20–35.

7 Artykuł 20 tej dyrektywy, zatytułowany „Zasady ogólne", stanowi w ust. 5:

„Wdrażając przepisy niniejszego rozdziału dotyczące dzieci, państwa członkowskie przywiązują szczególną uwagę do najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka".

8 Artykuł 23 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Utrzymanie jedności rodziny", przewiduje:

„1. Państwa członkowskie zapewniają możliwość utrzymania jedności rodziny.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby członkowie rodziny beneficjenta ochrony międzynarodowej, którzy osobiście nie kwalifikują się do otrzymania takiej ochrony, zostali

uprawnieni do ubiegania się o świadczenia, o których mowa w art. 24–35, zgodnie z krajowymi procedurami i w zakresie odpowiednim do osobistego statusu prawnego danego członka rodziny.

3. Ustęp 1 i 2 nie mają zastosowania w przypadku, gdy członek rodziny jest lub zostałby wykluczony z możliwości otrzymania ochrony międzynarodowej zgodnie z rozdziałem III i V.

4. Niezależnie od ust. 1 i 2 państwa członkowskie mogą odmówić, ograniczyć lub cofnąć świadczenia, o których tam mowa, ze względu na bezpieczeństwo narodowe lub porządek publiczny.

5. Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję, iż niniejszy artykuł ma zastosowanie także do innych bliskich krewnych, którzy żyli wspólnie jako część rodziny w momencie opuszczenia państwa pochodzenia i którzy pozostawali wtedy całkowicie lub w głównej mierze na utrzymaniu beneficjenta ochrony międzynarodowej".

Dyrektywa 2013/32

9 Zgodnie z motywem 43 dyrektywy 2013/32:

„Państwa członkowskie powinny rozpatrzyć wszystkie wnioski pod względem merytorycznym, to jest ocenić, czy dany wnioskodawca kwalifikuje się do udzielenia mu ochrony międzynarodowej zgodnie z dyrektywą [2011/95], z wyjątkiem przypadków, w których niniejsza dyrektywa stanowi inaczej, w szczególności w przypadku, gdy można zasadnie przypuszczać, że inne państwo rozpatrzyłoby wniosek lub zapewniłoby wystarczającą ochronę. W szczególności, państwa członkowskie nie powinny być zobowiązane do merytorycznej oceny wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w przypadku, gdy kraj pierwszego azylu przyznał wnioskodawcy status uchodźcy lub inną wystarczającą ochronę, a wnioskodawca będzie podlegał readmisji do tego kraju".

10 Artykuł 33 tej dyrektywy, zatytułowany „Wnioski niedopuszczalne", przewiduje:

„1. Oprócz przypadków, w których wniosek nie jest rozpatrywany zgodnie z rozporządzeniem [Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (Dz.U. 2013, L 180, s. 31)], od państw członkowskich nie wymaga się oceny, czy wnioskodawca kwalifikuje się do objęcia go ochroną międzynarodową zgodnie z dyrektywą [2011/95], w przypadku gdy wniosek jest uznany za niedopuszczalny na mocy niniejszego artykułu.

2. Państwa członkowskie mogą uznać wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny wyłącznie jeżeli:

a) inne państwo członkowskie udzieliło już ochrony międzynarodowej;

[…]".

Prawo belgijskie

11 Artykuł 57/6 § 3 akapit pierwszy loi sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (ustawy o wjeździe na terytorium, pobycie, osiedlaniu się i wydalaniu cudzoziemców) z dnia 15 grudnia 1980 r. (*Moniteur belge* z dnia 31 grudnia 1980 r., s. 14584), który transponuje art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2013/32, ma następujące brzmienie:

„[CGRA] może stwierdzić niedopuszczalność wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, jeżeli:

[…]

3° wnioskodawca korzysta już z ochrony międzynarodowej w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej;

[…]".

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

12 Po uzyskaniu w dniu 1 grudnia 2015 r. statusu uchodźcy w Austrii skarżący w postępowaniu głównym przybył na początku 2016 r. do Belgii, aby dołączyć tam do swoich dwóch córek, z których jedna była małoletnia. W dniu 14 grudnia 2016 r. zostały one objęte ochroną uzupełniającą w Belgii. Państwo belgijskie uznało władzę rodzicielską skarżącego w postępowaniu głównym względem małoletniego dziecka, jednak zainteresowany nie posiada zezwolenia na pobyt w Belgii.

13 W dniu 14 czerwca 2018 r. skarżący w postępowaniu głównym złożył wniosek o udzielenie mu ochrony międzynarodowej w Belgii. W dniu 11 lutego 2019 r. CGRA odrzuciła ten wniosek jako niedopuszczalny na podstawie art. 57/6 § 3 akapit pierwszy pkt 3 ustawy z dnia 15 grudnia 1980 r. o wjeździe na terytorium, pobycie, osiedlaniu się i wydalaniu cudzoziemców z tego powodu, że ochrona międzynarodowa została już przyznana zainteresowanemu przez inne państwo członkowskie.

14 Wyrokiem z dnia 8 maja 2019 r. Conseil du contentieux des étrangers (sąd ds. cudzoziemców, Belgia) oddalił wniesioną przez skarżącego w postępowaniu głównym skargę na tę decyzję o niedopuszczalności.

15 W dniu 21 maja 2019 r. skarżący w postępowaniu głównym wniósł do sądu odsyłającego skargę kasacyjną od tego wyroku. Skarżący podnosi, że poszanowanie zasad jedności rodziny i najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka sprzeciwiają się temu, aby w okolicznościach sprawy w postępowaniu głównym państwo belgijskie mogło skorzystać ze swojego uprawnienia do uznania jego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny. Uściśla on, że okoliczność, iż status uchodźcy został mu przyznany w innym państwie członkowskim, nie stoi na przeszkodzie temu, aby mógł on powołać się przeciw wspomnianej decyzji na zasadę jedności rodziny, ponieważ status ten nie pozwala mu na mieszkanie z jego małoletnim dzieckiem w państwie członkowskim, w którym to dziecko zostało objęte ochroną uzupełniającą.

16 Zdaniem CGRA zasada jedności rodziny nie znajduje zastosowania w niniejszej sprawie, ponieważ skarżący w postępowaniu głównym, podobnie jak jego córki, nie zostali pozbawieni ochrony. Ponadto w przekonaniu CGRA samo najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka nie może uzasadniać dopuszczalności wniosku o udzielenie ochrony.

17 Sąd odsyłający zastanawia się, czy w okolicznościach, w których podnoszone są zasady jedności rodziny i najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka, prawo Unii należy interpretować w ten sposób, że stoi ono na przeszkodzie temu, by państwo członkowskie skorzystało z przewidzianej w art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2013/32 możliwości uznania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny.

18 W tych okolicznościach Conseil d'État (rada stanu, Belgia) postanowiła zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy prawo [Unii], przede wszystkim art. 18 i 24 [karty], art. 2, 20, 23 i 31 dyrektywy [2011/95], a także art. 25 ust. 6 [dyrektywy 2013/32], stoją na przeszkodzie temu, że w ramach wykonywania upoważnienia przyznanego w art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy [2013/32] państwo członkowskie odrzuca wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej z uwagi na niedopuszczalność z powodu wcześniejszego przyznania ochrony przez inne państwo członkowskie, w przypadku gdy wnioskodawca jest ojcem małoletniego dziecka bez opieki, które uzyskało ochronę w pierwszym państwie członkowskim, jest jedynym obecnym przy nim rodzicem z rodziny nuklearnej, mieszka z nim, a jego władza rodzicielska nad tym dzieckiem została uznana przez wspomniane państwo członkowskie? Czy przeciwnie, zasada jedności rodziny i zasada nakazująca poszanowanie najlepszego interesu dziecka wymagają możliwości przyznania temu rodzicowi ochrony w państwie, w którym ochronę uzyskało jego dziecko?".

Postępowanie przed Trybunałem

19 Pismem z dnia 10 grudnia 2020 r. rząd belgijski, po pierwsze, poinformował Trybunał o tym, że skarżący w postępowaniu głównym złożył w dniu 4 listopada 2020 r. nowy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, a po drugie, podzielił się z Trybunałem swoimi wątpliwościami co do zasadności podtrzymania w tych okolicznościach odesłania prejudycjalnego.

20 W reakcje na tę informację pismem z dnia 20 stycznia 2021 r. sekretariat Trybunału zwrócił się do sądu odsyłającego o przedstawienie uwag w tym względzie.

21 Pismem z dnia 11 lutego 2021 r. sąd odsyłający poinformował Trybunał o swojej woli podtrzymania odesłania prejudycjalnego.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

22 W pytaniu prejudycjalnym sąd odsyłający dąży co do istoty do ustalenia, czy art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2013/32 w związku z art. 7 i art. 24 ust. 2 karty należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by państwo członkowskie skorzystało z przewidzianej w tym przepisie możliwości odrzucenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej jako niedopuszczalnego z tego powodu, że wnioskodawcy przyznano już status uchodźcy w innym państwie członkowskim, jeżeli wnioskodawca ten jest ojcem małoletniego dziecka pozbawionego

opieki, które zostało objęte ochroną uzupełniającą w pierwszym państwie członkowskim, i jest jedynym obecnym przy tym dziecku rodzicem z rodziny nuklearnej, mieszka z nim, a jego władza rodzicielska nad tym dzieckiem została uznana przez to pierwsze państwo członkowskie.

23 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 33 ust. 1 dyrektywy 2013/32 poza przypadkami, w których wniosek nie jest rozpatrywany zgodnie z rozporządzeniem nr 604/2013, od państw członkowskich nie wymaga się dokonywania oceny, czy wnioskodawca kwalifikuje się do objęcia go ochroną międzynarodową zgodnie z dyrektywą 2011/95, w przypadku gdy wniosek jest uznany za niedopuszczalny na mocy tego artykułu. Artykuł 33 ust. 2 dyrektywy 2013/32 wylicza w sposób wyczerpujący przypadki, w których państwa członkowskie mogą uznać wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny [wyrok z dnia 19 marca 2020 r., Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompa), C-564/18, EU:C:2020:218, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo]. Wśród tych przypadków znajduje się sytuacja przewidziana w lit. a) tego ostatniego przepisu, w której ochrona międzynarodowa została już udzielona przez inne państwo członkowskie.

24 Z samego brzmienia art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2013/32 wynika zatem, że na państwach członkowskich nie spoczywa obowiązek sprawdzenia, czy wnioskodawca kwalifikuje się do objęcia go ochroną międzynarodową na podstawie dyrektywy 2011/95, jeżeli taka ochrona została już zapewniona w innym państwie członkowskim.

25 Taka wykładnia jest ponadto zgodna z celem art. 33 ust. 2 dyrektywy 2013/32, który polega – jak już stwierdził Trybunał – na złagodzeniu spoczywającego na państwie członkowskim odpowiedzialnym za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej obowiązku jego rozpatrzenia poprzez określenie przypadków, w których taki wniosek jest uznany za niedopuszczalny [wyrok z dnia 19 marca 2020 r., Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompa), C-564/18, EU:C:2020:218, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo].

26 Sąd odsyłający zastanawia się jednak nad ewentualnym istnieniem wyjątków od przyznanej państwom członkowskim na mocy tego przepisu możliwości odstąpienia od sprawdzenia, czy wnioskodawca spełnia warunki wymagane do ubiegania się o ochronę międzynarodową, które to wyjątki mogą być co do istoty uzasadnione prawem do poszanowania życia rodzinnego i koniecznością uwzględnienia nadrzędnego interesu dziecka, wyrażonych odpowiednio w art. 7 i art. 24 ust. 2 karty.

27 W tym względzie należy przypomnieć, w pierwszej kolejności, że prawo Unii opiera się na zasadniczym założeniu, zgodnie z którym każde państwo członkowskie dzieli z wszystkimi innymi państwami członkowskimi – i uznaje, że państwa te dzielą z nim – szereg wspólnych wartości, na których opiera się Unia, jak sprecyzowano w art. 2 TUE. Założenie to oznacza i uzasadnia istnienie między państwami członkowskimi wzajemnego zaufania, że wartości te będą uznawane, a zatem że prawo Unii, które wprowadza je w życie, będzie przestrzegane, oraz że ich krajowe porządki prawne mogą zapewnić równoważne i skuteczne poziomy ochrony praw podstawowych uznanych w karcie, a w szczególności w jej art. 1 i 4, które odnoszą się do jednej z podstawowych wartości Unii i jej państw członkowskich (wyrok z dnia 19 marca 2019 r., Ibrahim i in., C-297/17, C-318/17, C-319/17 i C-438/17, EU:C:2019:219, pkt 83 i przytoczone tam orzecznictwo), a mianowicie do godności ludzkiej, której poszanowanie obejmuje między innymi zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania.

28 Zasada wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi ma w prawie Unii fundamentalne znaczenie, w szczególności w zakresie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, jaką stanowi Unia, która zapewnia, zgodnie z art. 67 ust. 2 TFUE, brak kontroli osób na granicach wewnętrznych i rozwija wspólną politykę w dziedzinie azylu, imigracji i kontroli granic zewnętrznych, opartą na solidarności między państwami członkowskimi i sprawiedliwą wobec obywateli państw trzecich. Zasada wzajemnego zaufania wymaga w tej dziedzinie, by każde z państw uznawało – z zastrzeżeniem wyjątkowych okoliczności – iż wszystkie inne państwa członkowskie przestrzegają prawa Unii, a zwłaszcza praw podstawowych przez nie uznanych (zob. podobnie wyrok z dnia 19 marca 2019 r., Ibrahim i in., C-297/17, C-318/17, C-319/17 i C-438/17, EU:C:2019:219, pkt 84 i przytoczone tam orzecznictwo).

29 W konsekwencji w kontekście wspólnego europejskiego systemu azylowego należy domniemywać, że traktowanie osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w każdym państwie członkowskim jest zgodne z wymogami karty, konwencji genewskiej, a także europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. Jest tak w szczególności w przypadku stosowania art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2013/32, który stanowi w ramach ustanowionej w tej dyrektywie wspólnej procedury azylowej wyraz zasady wzajemnego zaufania (zob. podobnie wyrok z dnia 19 marca 2019 r., Ibrahim i in., C-297/17, C-318/17, C-319/17 i C-438/17, EU:C:2019:219, pkt 85 i przytoczone tam orzecznictwo),

30 Nie można jednak wykluczyć, że w praktyce wystąpią poważne trudności w funkcjonowaniu tego systemu w określonym państwie członkowskim i w związku z tym zaistnieje istotne niebezpieczeństwo, iż osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową będą traktowane w tym państwie członkowskim w sposób niedający się pogodzić z przysługującymi im prawami podstawowymi (zob. podobnie wyrok z dnia 19 marca 2019 r., Ibrahim i in., C-297/17, C-318/17, C-319/17 i C-438/17, EU:C:2019:219, pkt 86 i przytoczone tam orzecznictwo).

31 Z pkt 29 i 30 niniejszego wyroku wynika, że organy państwa członkowskiego nie mogą skorzystać z przyznanego im przez art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2013/32 uprawnienia, jeżeli na podstawie obiektywnych, wiarygodnych, dokładnych i należycie zaktualizowanych danych oraz w świetle standardu ochrony praw podstawowych gwarantowanego prawem Unii doszły do wniosku, że w państwie członkowskim, w którym obywatel państwa trzeciego został już objęty ochroną międzynarodową, istnieją nieprawidłowości czy to systemowe lub ogólne, czy odnoszące się do określonych grup osób oraz że ze względu na te nieprawidłowości istnieją poważne i udowodnione powody, aby przypuszczać, że taki obywatel państwa trzeciego zetknie się z rzeczywistym ryzykiem bycia poddanym nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu w rozumieniu art. 4 karty (zob. podobnie wyroki z dnia 19 marca 2019 r.: Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, pkt 85–90; a także Ibrahim i in., C-297/17, C-318/17, C-319/17 i C-438/17, EU:C:2019:219, pkt 92).

32 Artykuł 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2013/32 nie stoi natomiast na przeszkodzie temu, aby państwo członkowskie skorzystało z przyznanego mu przez ten przepis uprawnienia do odrzucenia wniosku o nadanie statusu uchodźcy jako niedopuszczalnego ze względu na to, że wnioskodawca został już objęty ochroną międzynarodową w innym państwie członkowskim, w przypadku gdy przewidywalne warunki życia, jakie czekałyby go jako beneficjenta ochrony międzynarodowej w owym innym państwie członkowskim, nie naraziłyby go na poważne ryzyko nieludzkiego lub poniżającego traktowania w rozumieniu art. 4 karty. Okoliczność, że beneficjenci takiej ochrony nie otrzymują we wspomnianym państwie członkowskim żadnych świadczeń pieniężnych lub otrzymują takie świadczenia w znacznie mniejszym wymiarze niż w innych państwach

członkowskich, nie będąc przy tym traktowani w sposób odmienny od obywateli tego państwa członkowskiego, nie pozwala uznać naruszenia art. 4 karty, chyba że ze względu na swoje szczególne trudności wnioskodawca znalazłaby się, niezależnie od swej woli i osobistych wyborów, w sytuacji skrajnej deprywacji materialnej, która nie pozwalałaby mu na zaspokojenie najbardziej podstawowych potrzeb, w szczególności takich jak wyżywienie, mycie i mieszkanie, oraz która szkodziłaby jego zdrowiu fizycznemu lub psychicznemu lub doprowadziłaby go do stanu wiążącego się z naruszeniem godności ludzkiej (zob. podobnie wyrok z dnia 19 marca 2019 r., Ibrahim i in., C-297/17, C-318/17, C-319/17 i C-438/17, EU:C:2019:219, pkt 89, 90, 101).

33 W niniejszej sprawie, z zastrzeżeniem weryfikacji tych okoliczności przez sąd odsyłający, który jako jedyny jest właściwy do orzekania w przedmiocie okoliczności faktycznych sporu w postępowaniu głównym, z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie wynika, by taka sytuacja zachodziła w odniesieniu do warunków życia skarżącego w postępowaniu głównym w Austrii. Bez uszczerbku dla takiej weryfikacji z całości informacji zawartych w aktach sprawy, którymi dysponuje Trybunał, wynika raczej, że wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej złożony przez skarżącego w postępowaniu głównym w Belgii jest uzasadniony nie potrzebą ochrony międzynarodowej jako taką, która została już zaspokojona w Austrii, lecz jego wolą zapewnienia jedności rodziny w Belgii.

34 Co za tym idzie, skarżący w postępowaniu głównym nie znajduje się w takiej sytuacji, która wymagałaby od państw członkowskich, zgodnie z linią orzeczniczą zapoczątkowaną wyrokiem z dnia 19 marca 2019 r., Ibrahim i in. (C-297/17, C-318/17, C-319/17 i C-438/17, EU:C:2019:219), powstrzymania się od wykonania, tytułem wyjątku, przyznanego im przez art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2013/32 uprawnienia do odrzucenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej jako niedopuszczalnego.

35 W drugiej kolejności należy niemniej ustalić, czy art. 7 i art. 24 ust. 2 karty stoją na przeszkodzie temu, by przyznane państwu członkowskiemu na mocy art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2013/32 uprawnienie do odrzucenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej jako niedopuszczalnego ze względu na to, że wnioskodawca został już objęty ochroną międzynarodową w innym państwie członkowskim, było wykonywane w warunkach opisanych w pkt 22 niniejszego wyroku.

36 Naruszenie przepisu prawa Unii przyznającego beneficjentom ochrony międzynarodowej prawo materialne, nawet jeśli zostanie wykazane, które nie prowadzi do naruszenia art. 4 karty, nie uniemożliwia państwom członkowskim skorzystania z możliwości przyznanej im przez art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2013/32 (zob. podobnie wyrok z dnia 19 marca 2019 r., Ibrahim i in., C-297/17, C-318/17, C-319/17 i C-438/17, EU:C:2019:219, pkt 92). W tym względzie, w przeciwieństwie do ustanowionej w art. 4 karty ochrony przed wszelkim nieludzkim i poniżającym traktowaniem, prawa zagwarantowane w jej art. 7 i 24 nie mają charakteru bezwzględnego i mogą w związku z tym podlegać ograniczeniom na warunkach określonych w art. 52 ust. 1 karty.

37 Taka wykładnia pozwala bowiem zapewnić poszanowanie zasady wzajemnego zaufania, na której opiera się europejski system azylowy, a której wyraz stanowi – jak zostało podkreślone w pkt 29 niniejszego wyroku – wspomniany art. 33 ust. 2 lit. a).

38 Ponadto sąd odsyłający odnosi się we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym również do art. 23 dyrektywy 2011/95, a w szczególności do jego ust. 2.

39 Chociaż przepis ten nie przewiduje możliwości pochodnego rozszerzenia statusu uchodźcy lub statusu wynikającego z przyznania ochrony uzupełniającej na członków rodziny osoby, której nadano ten status, w związku z czym okoliczność, iż w niniejszej sprawie obie córki skarżącego w postępowaniu głównym zostały objęte ochroną uzupełniającą, nie oznacza, że on sam powinien – wyłącznie z tego powodu – zostać objęty na tej podstawie ochroną międzynarodową w tym państwie członkowskim, wspomniany przepis wyraźnie nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia utrzymania jedności rodziny, ustanawiając szereg uprawnień i świadczeń na rzecz członków rodziny beneficjenta ochrony międzynarodowej [zob. podobnie wyrok z dnia 9 listopada 2021 r., Bundesrepublik Deutschland (Utrzymanie jedności rodziny), C-91/20, EU:C:2021:898, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo]. Przyznanie wspomnianych uprawnień i świadczeń, o których mowa w art. 24–35 dyrektywy 2011/95, do których należy między innymi prawo pobytu, wymaga spełnienia trzech przesłanek, które odnoszą się, po pierwsze, do posiadania statusu członka rodziny w rozumieniu art. 2 lit. j) tej dyrektywy, po drugie, do niespełniania osobiście warunków koniecznych do uzyskania ochrony międzynarodowej, a po trzecie, do zgodności z osobistym statusem prawnym zainteresowanego członka rodziny.

40 Tymczasem, po pierwsze, okoliczność, że rodzic i jego małoletnie dziecko przemierzyli rożne szlaki migracyjne, zanim połączyli się w państwie członkowskim, w którym dziecko zostało objęte ochroną międzynarodową, nie stoi na przeszkodzie uznaniu tego rodzica za członka rodziny owego beneficjenta ochrony międzynarodowej w rozumieniu art. 2 lit. j) dyrektywy 2011/95, o ile znajdował się on na terytorium tego państwa członkowskiego, zanim zapadło rozstrzygnięcie w przedmiocie wniosku jego dziecka o udzielenie tej ochrony [zob. podobnie wyrok z dnia 9 września 2021 r., Bundesrepublik Deutschland (Członek rodziny), C-768/19, EU:C:2021:709, pkt 15, 16, 51, 54].

41 Po drugie, mając na uwadze cel art. 23 ust. 2 dyrektywy 2011/95, którym jest zapewnienie utrzymania jedności rodziny, a także w świetle okoliczności, że przepisy dyrektywy 2011/95 należy interpretować w świetle art. 7 i art. 24 ust. 2 i 3 karty [wyrok z dnia 9 września 2021 r., Bundesrepublik Deutschland (Członek rodziny), C-768/19, EU:C:2021:709, pkt 38], należy stwierdzić, że obywatel państwa trzeciego, którego wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej jest niedopuszczalny, a co za tym idzie – został odrzucony przez państwo członkowskie, które objęło ochroną międzynarodową jego małoletnie dziecko, ze względu na posiadany przez niego status uchodźcy w innym państwie członkowskim, nie spełnia osobiście przesłanek koniecznych do uzyskania ochrony międzynarodowej w pierwszym państwie członkowskim, co daje mu w konsekwencji prawo do uzyskania w tym państwie uprawnień i świadczeń, o których mowa w art. 24–35 dyrektywy 2011/95.

42 Po trzecie, zgodnie z art. 23 ust. 2 dyrektywy 2011/95 przyznanie takich uprawnień i świadczeń musi być jednak zgodne ze statusem prawnym zainteresowanego obywatela państwa trzeciego.

43 W tym względzie z wyroku z dnia 9 listopada 2021 r., Bundesrepublik Deutschland (Utrzymanie jedności rodziny) (C-91/20, EU:C:2021:898, pkt 54), wynika, że to zastrzeżenie dotyczy weryfikacji tego, czy zainteresowany obywatel państwa trzeciego, członek rodziny osoby objętej ochroną międzynarodową, jest już uprawniony w państwie członkowskim, które przyznało tę ochronę międzynarodową, do traktowania lepszego niż wynikające z uprawnień i świadczeń, o których mowa w art. 24–35 dyrektywy 2011/95. Z zastrzeżeniem ustalenia powyższego przez sąd odsyłający, nie wydaje się jednak, by taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie, ponieważ uzyskanie statusu uchodźcy w jednym państwie członkowskim nie wiąże się co do zasady

z lepszym traktowaniem beneficjenta tej ochrony międzynarodowej w innym państwie członkowskim niż wynikające z uprawnień i świadczeń, o których mowa w art. 24–35 dyrektywy 2011/95, w tym innym państwie członkowskim.

44 Mając na względzie całość powyższych rozważań, na zadane pytanie należy odpowiedzieć, że art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2013/32 w związku z art. 7 i art. 24 ust. 2 karty należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, by państwo członkowskie skorzystało z przewidzianej w tym przepisie możliwości odrzucenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej jako niedopuszczalnego z tego powodu, że wnioskodawcy przyznano już status uchodźcy w innym państwie członkowskim, jeżeli wnioskodawca ten jest ojcem małoletniego dziecka pozbawionego opieki, które zostało objęte ochroną uzupełniającą w pierwszym państwie członkowskim, z zastrzeżeniem jednak zastosowania art. 23 ust. 2 dyrektywy 2011/95.

W przedmiocie kosztów

45 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej w związku z art. 7 i art. 24 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, by państwo członkowskie skorzystało z przewidzianej w tym przepisie możliwości odrzucenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej jako niedopuszczalnego z tego powodu, że wnioskodawcy przyznano już status uchodźcy w innym państwie członkowskim, jeżeli wnioskodawca ten jest ojcem małoletniego dziecka pozbawionego opieki, które zostało objęte ochroną uzupełniającą w pierwszym państwie członkowskim, z zastrzeżeniem jednak zastosowania art. 23 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony.

Podpisy